

نگاه

وضعیت ایران در شاخص پیشرفت اجتماعی

| امیرحسین راهداری

و پایدارسازی کیفیت زندگی خود و ایجاد شرایطی برای استفاده تمامی اعضای جامعه از پتانسیل‌های خود تعریف می‌کند. شاخص پیشرفت اجتماعی در مقایسه با شاخص توسعه انسانی و شاخص زندگی بهتر سازمان همکاری و توسعه اقتصادی که نشانگرهای اقتصادی و اجتماعی را با هم ترکیب می‌کنند، بیشتر بر جنبه‌های غیراقتصادی پیشرفت اجتماعی تأکید دارد. این شاخص از سه بعد اصلی تشکیل شده است: نیازهای ابتدایی شهروندان، بنیان‌های رفاه و فرصت. هر بعد از چهار بخش تشکیل شده است و هر بخش شامل چند معیار خروجی می‌شود که باید سه شرط را رعایت کند: اعتبار داخلی، دسترسی عمومی و پوشش جغرافیایی.

شاخص پیشرفت اجتماعی برای مقایسه کشورها از نظر جنبه‌های مختلف پیشرفت اجتماعی توسط سازمان غیردولتی The Social Progress Imperative طراحی شده است. نسخه بتای این شاخص با در نظر گرفتن ۵۰ کشور در آوریل سال ۲۰۱۳ منتشر شد و نوشته زیر حاصل از این مؤسسه است. نتایج رتبه‌بندی سال ۲۰۱۴ شاخص پیشرفت اجتماعی نشان می‌دهد که ایران بین ۱۳۲ کشور مورد بررسی رتبه کلی ۹۴ را کسب کرده است. این شاخص «پیشرفت اجتماعی» را ظرفیت یک جامعه برای تأمین نیازهای ابتدایی شهروندان خود، فراهم کردن زمینه مناسب برای شهروندان و جوامع محلی برای ارتقاء

شاخص پیشرفت اجتماعی	
تغذیه و مراقبت‌های پزشکی ابتدایی	بنیان‌های رفاه
آب و بهداشت	
سرپناه	
امنیت شخصی	فرصت
دسترسی به دانش ابتدایی	
دسترسی به اطلاعات و ارتباطات	
سلامتی	
پایداری اکوسیستم	
حقوق شخصی	فرصت
آزادی و انتخاب شخصی	
انقاض و شمول	
دسترسی به آموزش پیشرفته	

نیازهای ابتدایی شهروندان	بنیان‌های رفاه	فرصت
۷۷/۷۶	۵۸/۳۶	۳۳/۸۲
۵۵	۱۰۱	۱۴۱
رتبه (از ۱۳۲)		

ضعف نسبی، خنثی و قدرت نسبی مشخص شده‌اند. این نسبت با بررسی عملکرد ۱۵ کشور با تولید ناخالص داخلی مشابه محاسبه شده است. بهترین رتبه ایران در سطح بخش مربوط به آب و بهداشت با رتبه ۴۴ (امتیاز ۹۳/۴۶) و پایین‌ترین رتبه مربوط به حقوق شخصی با رتبه ۱۳۰ (امتیاز ۵۱/۸۲) است که به ترتیب دارای برجسب‌های قدرت نسبی و ضعف نسبی هستند.

رتبه، مهم‌ترین رقیب اقتصادی ایران در منطقه، در رتبه شصت و چهارم (رتبه ۴۴) قرار گرفته است.

تولید ناخالص داخلی هر نفر، یعنی ۳۰ رتبه بالاتر از ایران قرار دارد.

ضعیف‌ترین شاخص‌های عملکردی ایران در این رتبه‌بندی، در بخش فرصت‌سازی است که بیشتر بر مسائل حقوقی، آزادی‌های شخصی و دسترسی به آموزش تمرکز دارد. یکی دیگر از مسائلی که باید به آن توجه کرد، دسترسی به اطلاعات و ارتباطات است که شامل تعداد خطوط تلفن همراه، دسترسی کاربران به اینترنت و شاخص آزادی مطبوعات می‌شود و ایران از نظر این بخش در رتبه ۱۱۶ (امتیاز ۳۵/۰۶) قرار گرفته است.

در کارت‌های امتیاز شاخص پیشرفت اجتماعی، معیارهای بررسی شده با سه وضع

گفت‌وگو با زهرا باقری، مدیر موسسه توانمندسازی زنان ترمه

کار آفرینی زنان گامی به سوی معیشت پایدار

فردی نیز از عمده مزایای کسب‌شده توسط این بانوان بوده است. این اثر بخشی هم در بعد آگاهی بخشی به این بانوان و هم بالا بردن اعتماد به نفس افراد به واسطه کار در محیط بیرون و کسب مهارت‌های اجتماعی به واسطه قرار گرفتن در حلقه‌های دوستی و کاری نمود داشته است. به زبانی ساده تر می‌توان گفت محیط کاری می‌شود که این بانوان به‌عنوان وارد شده به تعاملات اجتماعی تلقی کرد. در گذشته مورد دختر ۱۳ ساله‌ای داشته‌ام که از خانواده‌ای کم‌درآمد در موسسه حضور داشت و به تدریج موفق به الگو کشیدن و گرفتن سفارش‌های شخصی برای تداوم کار خود شده است. در عین حال برخی از شاگردهای قبلی موسسه باطی دوره یادگیری و حرفه‌آموزی اکنون تبدیل به مربیان برای همکاران خود شده‌اند.

• چه فعالیت نوآورانه‌ای از جانب موسسه در طول این سال‌ها تجربه شده است که می‌تواند راهگشای فعالیت‌های مشابه باشد؟
آموزش توانمند چندین فعالیت و اعتماد به مراجعان مرکز است. با فراهم کردن شرایط حضور در کارهای گسترده‌تر به تدریج فضای برای رشد و پیشرفت شاغلان مرکز ایجاد می‌شود.

• برنامه‌های آتی و پیش‌روی موسسه برای ادامه فعالیت‌های خود چیست؟
مهارت‌آموزی حرفه‌هایی مانند قالیبافی، گلیم‌بافی، تلفیق بافت و پارچه و دوخت ترمه و چرم در تولید کیف و لباس نیز برای آینده کاری موسسه در نظر گرفته شده است. همین‌طور در مورد اضافه کردن فضای مهد به مجموعه برای نگهداری بهتر از فرزندان مادران موسسه در آینده تمهیداتی در نظر گرفته می‌شود.

• چه راهکار عملیاتی برای کمک در راستای فعالیت‌های موسسه شما از طرف سازمان‌های دولتی و خصوصی و همین‌طور اشخاص حقیقی می‌توان تصور کرد؟
برای پیشبرد بهتر فعالیت‌های موسسه حمایت مراکز کارآفرینی مسئول در این زمینه و همین‌طور شهرداری‌های می‌تواند کار ساز باشد. در عین حال در صورت تهیه مواد اولیه مانند پارچه به قیمت‌های ارزان می‌توان امکان فروش بهتر و کسب سفارش‌های کار بیشتری را نیز داشت. به علاوه برخورداری از وام‌های حمایتی کارآفرینی با تسهیلات بازپرداخت پایین می‌تواند کمک مهمی به موسسه باشد. خرید تجهیزات و دستگاه‌های حرفه‌ای مانند چرخ میان‌دوز و ماشین‌های دکمه-منگنه و غلت‌دهنده می‌تواند به افزایش سرعت و در نتیجه در آمد افراد در این حرفه کمک کند.

• از زبان یکی از بانوان شاغل در موسسه: آشنایی من با موسسه ترمه به همکارای خانم باقری در موسسه آوای ماندگار برمی‌گردد. حضور در کلاس‌های خیاطی موسسه هر چند در ابتدا با هدف سرگرمی و آموزش صورت می‌گرفت، به تدریج رنگ جدی‌تری به خود گرفت. پس از آشنایی با روش‌های دوخت و کار با چرخ‌های صنعتی علاقه من نیز به تداوم فعالیت‌ها بیشتر شد و در ادامه به همراه خانم باقری به موسسه جدید آمد. در این‌جا در کنار خیاطی به انجام کارهای حسابداری، هماهنگی برای گرفتن سفارش کار و همین‌طور کسب و کار و آموزش به سایر همکاران مشغول هستم. یادگیری نحوه دوخت و کسب درآمد از عمده مزایای حضور در موسسه ترمه برای من بوده است. در عین حال دوست دارم در آینده موفق به کسب مدرک خیاطی از آموزشگاه و اقدام به راهاندازی تولید شخصی برای خود شوم. توصیه من به همسایه‌ها و دوستانم در این‌جا، محله، حضور در موسسه و تلاش برای یادگیری و کار حرفه‌ای در این مجموعه است.

سفرش داشته باشند. با این حال، تعدادی از این مادران عشق به آموزش دیگری بخش مهمی از انگیزه‌های شخصی من برای ورود به این فعالیت بوده است. به طوری که هر چه آموزش‌های بیشتری داشته‌ام، فضای گسترده‌تری نیز برای انتقال آنها به دیگران فراهم شده است. در حال حاضر هم مشغول به ادامه تحصیلات دانشگاهی هستم. با این حال همواره معتقد بوده‌ام باید خمس و زکات آموزش‌ها و مهارت‌های خود را به دیگران پس دهم. در مورد مرکز ترمه نیز همراهی ۳ تن از دختران موسسه قبلی و علاقه آنها به ادامه فعالیت‌ها مرا به فکر تداوم کارهای قبلی‌ام در قالب این موسسه واداشت.

• شرایط اجتماعی و اقتصادی این محله در چه وضعیتی است؟
از نظر جغرافیایی این منطقه دارای جمعیت بالایی است و اکثر خانواده‌ها دارای فرزندان متعددی هستند. در حالی که نزدیکی به بازار آمین حضور اثر مهمی در کسب کارهای محلی این منطقه دارد. اکثر خانواده‌های محله امامزاده یحیی از قشر متوسط و پایین جامعه از نظر درآمدی هستند. هر چند آسیب‌های اجتماعی محله امامزاده یحیی به مراتب از مناطقی مانند دروازه غار که موسسه آوای ماندگار در آن‌جا حضور دارد، کمتر است.

• روش جذب بانوان شاغل در موسسه ترمه چگونه بوده و چه انگیزه‌هایی باعث ماندگاری آنها در این مرکز شده است؟
روش جذب مراجعان برای کار در مرکز غالباً به صورت سینه‌به‌سینه و حلقه‌دوستان و هم‌محلی بوده است. از جمله شرایط کار در موسسه، بومی بودن افراد است، به طوری که در همین محله سکونت داشته باشند. اکثر مادران شاغل در موسسه تمایل دارند در کنار فرزندان خود کار کنند. از این‌رو ترجیح برخی از بانوان شاغل این است که در داخل خانه نیز توانایی تولید و جذب

عشق به آموزش دیگری بخش مهمی از انگیزه‌های شخصی من برای ورود به این فعالیت بوده است. به طوری که هر چه آموزش‌های بیشتری داشته‌ام، فضای گسترده‌تری نیز برای انتقال آنها به دیگران فراهم شده است. در حال حاضر هم مشغول به ادامه تحصیلات دانشگاهی هستم. با این حال همواره معتقد بوده‌ام باید خمس و زکات آموزش‌ها و مهارت‌های خود را به دیگران پس دهم. در مورد مرکز ترمه نیز همراهی ۳ تن از دختران موسسه قبلی و علاقه آنها به ادامه فعالیت‌ها مرا به فکر تداوم کارهای قبلی‌ام در قالب این موسسه واداشت.

• شرایط اجتماعی و اقتصادی این محله در چه وضعیتی است؟
از نظر جغرافیایی این منطقه دارای جمعیت بالایی است و اکثر خانواده‌ها دارای فرزندان متعددی هستند. در حالی که نزدیکی به بازار آمین حضور اثر مهمی در کسب کارهای محلی این منطقه دارد. اکثر خانواده‌های محله امامزاده یحیی از قشر متوسط و پایین جامعه از نظر درآمدی هستند. هر چند آسیب‌های اجتماعی محله امامزاده یحیی به مراتب از مناطقی مانند دروازه غار که موسسه آوای ماندگار در آن‌جا حضور دارد، کمتر است.

• روش جذب بانوان شاغل در موسسه ترمه چگونه بوده و چه انگیزه‌هایی باعث ماندگاری آنها در این مرکز شده است؟
روش جذب مراجعان برای کار در مرکز غالباً به صورت سینه‌به‌سینه و حلقه‌دوستان و هم‌محلی بوده است. از جمله شرایط کار در موسسه، بومی بودن افراد است، به طوری که در همین محله سکونت داشته باشند. اکثر مادران شاغل در موسسه تمایل دارند در کنار فرزندان خود کار کنند. از این‌رو ترجیح برخی از بانوان شاغل این است که در داخل خانه نیز توانایی تولید و جذب

عشق به آموزش دیگری بخش مهمی از انگیزه‌های شخصی من برای ورود به این فعالیت بوده است. به طوری که هر چه آموزش‌های بیشتری داشته‌ام، فضای گسترده‌تری نیز برای انتقال آنها به دیگران فراهم شده است. در حال حاضر هم مشغول به ادامه تحصیلات دانشگاهی هستم. با این حال همواره معتقد بوده‌ام باید خمس و زکات آموزش‌ها و مهارت‌های خود را به دیگران پس دهم. در مورد مرکز ترمه نیز همراهی ۳ تن از دختران موسسه قبلی و علاقه آنها به ادامه فعالیت‌ها مرا به فکر تداوم کارهای قبلی‌ام در قالب این موسسه واداشت.

• شرایط اجتماعی و اقتصادی این محله در چه وضعیتی است؟
از نظر جغرافیایی این منطقه دارای جمعیت بالایی است و اکثر خانواده‌ها دارای فرزندان متعددی هستند. در حالی که نزدیکی به بازار آمین حضور اثر مهمی در کسب کارهای محلی این منطقه دارد. اکثر خانواده‌های محله امامزاده یحیی از قشر متوسط و پایین جامعه از نظر درآمدی هستند. هر چند آسیب‌های اجتماعی محله امامزاده یحیی به مراتب از مناطقی مانند دروازه غار که موسسه آوای ماندگار در آن‌جا حضور دارد، کمتر است.

• روش جذب بانوان شاغل در موسسه ترمه چگونه بوده و چه انگیزه‌هایی باعث ماندگاری آنها در این مرکز شده است؟
روش جذب مراجعان برای کار در مرکز غالباً به صورت سینه‌به‌سینه و حلقه‌دوستان و هم‌محلی بوده است. از جمله شرایط کار در موسسه، بومی بودن افراد است، به طوری که در همین محله سکونت داشته باشند. اکثر مادران شاغل در موسسه تمایل دارند در کنار فرزندان خود کار کنند. از این‌رو ترجیح برخی از بانوان شاغل این است که در داخل خانه نیز توانایی تولید و جذب

حضور و فعالیت من در موسسه آوای ماندگار به‌عنوان مربی خیاطی از دوروز در هفته به تدریج به اغلب ساعات کاری هفته گسترش پیدا کرد. به طوری که بخش مهمی از وظایف مربوط به مربی‌گری و آموزش کار با چرخ‌های صنعتی و در عین حال گرفتن سفارش کار و تحویل محصول به مشتریان بر عهده من قرار داشت.

• روند راهاندازی موسسه ترمه به چه صورت بود؟
از آبان‌ماه سال ۱۳۹۲ ایده راهاندازی مرکز ترمه با حمایت خانم دکتر توسلی و همچنین آقای باقری شهردار منطقه ۱۲ و خانم فخرمدیر مرکز فرهنگی اجتماعی شهرداری منطقه که مکان فعلی موسسه در این مجموعه است، مطرح شد. در این بین حمایت‌های آقای رستمی در تجهیز مرکز به چرخ‌های خیاطی و بی‌گیری سفارش‌های کار قدم مهمی در برپایی مرکز ترمه محسوب می‌شود. در ادامه نیز همسایان مالی و سفارش‌های کاری جذب شده منجر به تداوم فعالیت‌های موسسه شد.

در ۶ ماه نخست فعالیت مرکز ترمه به دلیل هزینه‌ها و مخارج اولیه، مشغول به کار مداوم بودیم تا به تدریج به مرحله درآمدی برای مرکز برسیم. در عین حال حداقل حقوقی که برای شاغلان در موسسه در نظر گرفته شده، حقوق مصوب وزارت کار است. با رونق گرفتن تدریجی فعالیت‌های موسسه، بحث آموزش و تولید محصولات متنوع نیز پیگیری شد. به طوری که علاوه بر ملحفه‌دوزی و پرده‌دوزی، تولید محصولات مانند دوخت چپل‌تکه، لباس و مانتوهای سفارشی نیز در دستور کار قرار گرفت. همین‌طور کار حرفه‌ای برش و مستندسازی فعالیت‌های مرکز نیز به موازات سایر فعالیت‌ها در حال پیگیری است.

• انگیزه اصلی شما برای تأسیس این موسسه چه بود و با چه هدفی در این زمینه مشغول به فعالیت‌شدید؟

ادامه از صفحه ۹

مراکز ترویج کسب و کار مسئولانه در اروپا، آمریکا و خاور میانه

کارها در زمینه مسئولیت اجتماعی
• اندازه‌گیری و مستندسازی پیاده‌سازی مسئولیت اجتماعی در دبی
• ابزارهای به‌کار گرفته شده

• فراهم کردن چارچوب مفهومی مسئولیت اجتماعی
• کار گروه آموزشی مدیریت
• برنامه‌های آموزشی برای مدیران
• تالارها و جلسات گفت‌وگو برای مدیران
• نشر مجله CSR AL-Youm

• کتب راهنما (TOOLKIT) در زمینه کلیدی در پیاده‌سازی CSR. ارتباطات، بازاریابی، استراتژی، ذینفعان، محیط‌زیست، جامعه و محیط کار
• گروه فعالان CSR که شرکت‌ها در آن تجربیات و دانش خود را در این زمینه به‌طور داوطلبانه در اختیار مرکز قرار داده و مرکز در امر توسعه خدمات مشاوره‌ای می‌دهند.

• طرح درگیر کردن دینی، تعیین موضوعات پژوهشی توجه برای -EMPLOYEE VOU- جامعه و محیط کار
• ایجاد شبکه‌های ارتباطی در دست‌اندر کاران
• تحقیقات و گزارشات

• برنامه (Initiative) عملکرد کسب و کار
• شیخ مکتوم: در این برنامه ترکیبی از سمینارها، پانل‌ها، کارگروه آموزشی و... به‌کار گرفته می‌شود و در نهایت جایزهای به شرکت‌ها برتر در این زمینه تعلق می‌گیرد.

ایزراه
این مرکز از طریق ۴ کارگروه که هر کدام برنامه‌های خود را دارند، فعالیت‌هایش را پیش می‌برد.

• کارگروه کسب و کار و جامعه - که در حوزه CSR اخلاق کسب و کار و روابط با سمن‌ها کار می‌کند و سالیانه برنامه جایزه شهروند شکرآبی برگزار می‌کند.

• کارگروه سرمایه‌گذاری اجتماعی - تسهیل سرمایه‌گذاری و فعالیت از طریق ایجاد همکاری میان‌بخشی و تأمین مالی طرح‌ها از بودجه دولتی و فدرال برای رفع چالش‌های محلی در موضوعات مهمی مانند آموزش و پرورش کودکان، محیط‌زیست، بهداشت و...
• کارگروه شهروند جهانی - این کارگروه روی ارتباطات بین‌المللی در این زمینه تلاش می‌کند. کارگروه امداد بحران‌ها - تمرکز این بخش روی هماهنگی و ارتباطات همکاران کلیدی برای تسهیل فرآیند عکس‌العمل به بحران‌ها و حوادث طبیعی است.

• مرکز کسب و کار مسئولانه اتاق بازرگانی دبی که در سال ۲۰۰۴ تأسیس شده و اهداف آن عبارتند از:
• افزایش آگاهی به مسئولیت اجتماعی در میان کسب و کارها و مصرف‌کنندگان
• تشویق کسب و کارها به بکارگیری بالاترین استانداردهای پیاده‌شده در زمینه مسئولیت اجتماعی
• فراهم کردن مشاوره و ابزار لازم برای کسب و